

skutar ali v zvezi z nemškutarji. Mladi posojilnici pa želimo obilo blagoslova božjega in s tem uspeha za slov. ljudstvo.

Govor dr. L. Gregorčca.

(V državnem zboru dne 16. decembra 1891.)

V. V obeh deželah je jedna univerza, jedna tehnična visoka šola, 15 srednjih šol, 7 meščanskih šol, 2 moški učiteljski pripravnišči in jedna ženska, dve kmetijski šoli, jedna vinarska šola in na stotine ljudskih šol. In kaj imajo tega Slovenci? Skoraj nič, zakaj vsi ti mnogobrojni in dragi izobraževalni zavodi so skoro izključno nemški. Slovenci imamo samo tri slovenske paralelke, v nekaterih srednjih šolah je slovensčina obližaten učni predmet, na Štajarskem imamo nekoliko ljudskih šol, katere smo po rekurziji na naučno ministerstvo oteli germanizujočemu utrakvizmu. Koroški Slovenci, katerih je nad 100.000, pa imajo, kakor se je pred kratkim konstatovalo, samo jedno slovensko ljudsko šolo. Še potovalnega učitelja slovenskega nam ne dajo in ekscelencja gospod poljedelski minister je že naprošen, da ga pošlje s Kranjskega na Koroško.

Najhuje pa je to, da so vsi ti mnogi in dragi izobraževalni zavodi izključno upravljani od naših političnih nasprotnikov. Mi Slovani nimamo niti v deželnem odboru, niti v deželnem šolskem svetu za Štajarsko in za Koroško svojega zastopnika; nijeden naših ne sedi ondu. Gospoda moja! Tako ravna jo nemški oblastniki s pol milijonom Slovencev na Štajarskem in na Koroškem. Duševno naj bi propali, bremenena pa moramo tista nositi, da bi toliko hitreje poginili. Zdaj pa pride še plemeniti grof Wurmbrand, vije roke in se čudi, da se nam štajarskim in koroškim Slovencem vidi sedanjí položaj neznošen!

V tej zbornici smo čeli že nekatere krate očitaje, da so avstrijski Slovani panslavisti in da hočejo postati Rusi. To očitaje je tako neopravičeno, da bi niti ne odgovarjal na-nj, da ni za nas Slovence v nekaterih krogih nevarno in škodljivo v zmislu znanega latinskega reka: »natoleuj krepko, vedno nekaj ostane«. Izza petdesetih let opazovati je pri Slovanih večjo duševno in kulturno delavnost; godi se nekaj, kar se godi pri germanskim in slovanskim narodih vsak dan, ali nikomur ne pride na misel, očitati Italijanom, kateri se zanimajo za francosko književnost, da hočejo postati Francozi, duševno in politično, nihče ne more trditi, da bi Danci, ki se tudi za nemško književnost zanimajo, hoteli postati pruski Danci. To isto pa velja tudi za avstrijske Slovence; vkupnost v kulturnih delih in težnjah še ni pogoj političnemu panslavizmu, in samo ta bi utegnil nevarno postati.

Znano je vsemu svetu, katere politične težnje imajo slovanski narodi. Poljaki, Malorusi, Slovaki in Slovenci zahtevajo, kolikor mogoče, popolno narodno avtonomijo; Čehi in Hrvatje zopet hočejo, da obvelja češko in hrvatsko državno pravo. Da bi pa kdo zastopal panslavistične politične ideje, da bi kdo hotel Rus postati, to ni resnično in zato odklanjam tako očitaje kar najodločneje. Sicer pa vemo dobro, v katero svrhu slikajo nemški in madjarski šovinisti panslavistične strahove na zid. Godi se zato, da bi bilo mogoče denuncirati Slovence kot državni nevarne, da bi jih bilo mogoče obrekovati in da bi bilo mogoče opravičiti sedanji sistem pritiska. Brez dvojbe pa se oglašajo tudi slaba vest zaradi mnogobrojnih krivic, katere so se storile avstro-ogerskim Slovanom. Temu se pa da odpomoči. Gospodje naj postanejo nam nasproti le-to, kar še niso bili nik-

dar — pravični, samo treba bi bilo, da se to zgodi kmalu in vidno, zakaj sicer bi se res utegnil uresničiti tisti pogoj, pod katerim je mogoče politični panslavizem. O tem nas poučuje zgodovina balkanskih Slovanov. Stoletja so vzdihovali pod turškim jarmom. Zapad je nanje pozabil. Avstrija ostavila je po smrti slavnega princev Evgenija zgodovinsko svojo misijo, osvoboditi kristjanov in se je pridružila Turkom. Posledica tega je bila, da so se zdvojajoči narodi slovanski obrnili do sorodne Rusije in ta jih je tudi res osvobodila. To pa dokazuje, da je samo turška brutalnost tirala Slovence, da so se obrnili do Rusije. S Slovani, kateri živé izven Rusije, moralo bi se še le turški ravnati, da bi začeli tudi v političnem oziru misliti na Rusijo. Avstro-ogerski državniki pa naj iz tega posnamejo nauk: ako bodete zmatrali Slovence za državljane druge in tretje vrste, ko jim niti tega ne bote dali, kar je za ohranitev narodnosti neoblaodno potrebno, potem, gospoda moja, utegnile bi Slovanom res priti kedaj misli, katerih avstrijski domoljub ne more odobravati.

Cerkvene zadeve.

Janez Kramberger, župnik Vurberski.

II. Duhovnik. — Leta 1863. so rajni gospod latinske šole srečno skončali in v jeseni so potem vstopili v Mariborsko bogoslovsko semenišče. Tukaj se je pričelo novo, veselo življenje. Bilo nas je trinajst tovarišev, ki smo si bili vsi prav iz srca dobri. Z veseljen in prav vestno smo se učili bogoslovskih ved in poslušali smo posebno radi vsakdanja juterna premišljevanja našega prespoštovanega gospoda špirtvala ali duhovnega očeta. Rajni gospod so si začeli premišljevanja zapisovati, da bi zamogli sami kedaj kot dušni pastir svojim ovčicam ravno s tistim kruhom postreči, ki je njim samim tako dobro teknil. Tudi jaz sem ravno tako delal in sva si rada eden drugemu pomagala, če je kateri kaj pozabil. Kedar sva se v bogoslovskem vrtu ali pa zuna po polju skupaj sprehajala, sva si nauke, ki sva jih zjutraj slišala in kratko zapisala, še enkrat ponavljala in eden drugega k dobremu opominjala. Tako so se pričeli najini duhovni razgovori, ki sva jih nadaljevala ne samo vsa štiri leta, ki sva jih v bogoslovju srečno skupaj preživela, ampak tudi v poznejih letih sva se shajala, še enkrat je ura že odbila polnoči, najini razgovori pa s niso bili dokončani.

Ko so rajni gospod dne 23. julija 1867. l. z velik pobožnostjo sveto mašniško posvečenje zadobili in ko so v domači farni cerkvi svojo prvo sv. mašo odslužili, podali so se na božjo pot v Marijino Celje na gornjem Štajarskem. Tukaj so se pristrčno nebeski Kraljici v varstvo priporočili ter so se njej za služabnika ponudili sklenili, v svojem duhovskem stanu le vedno na to gledati, kar bi bilo Bogu in Mariji prečisti Devici v več čast in hvalo. Kupili so si tam priprost železni križ blizo eno pest dolg in so rekli: »Ljubi moj Zveličar, si za mene na sv. križu svojo kri preli, hočem Ti ljubezen Tvojo s tem povrniti, da bom povsod, kamor moj višji pastir pošljejo, svojim ovčicam razlagal, kakor da nas neskončno ljubiš, in pa učil jih bom, kako niti oni vse težave voljno prenašajo po Tvojem zgledu, ki si nas ljubil in iz ljubezni do nas svojo dušo na križu izdihnil. Gospod, ne prosim Te, da bi mi križev ne pošiljal; prosim Te pa, daj mi po priprošnji Marije prečiste Device, da bom križe svoje potrpežljivo nosil, po križani poti k Tebi v nebesa prišel. S tem-le križem pojdem na svojo prvo kaplanijo, z njim hočem bolni